

Iñaki García: “L’esbroncada entre la CUP i els Comuns a Barcelona va fer mal a molts moviments socials”

Quan parles una estona amb l'Iñaki García, et bull el cervell. Tot són debats incòmodes, per anar més enllà, per no oblidar qui som i d'on venim. És un autèntic referent de la lluita veïnal al Raval, a Barcelona, i corresponsable de la difusió mundial de la lluita zapatista dels indígenes de Chiapas. Forma part del col·lectiu que gestiona El Lokal des de fa 30 anys: una llibreria, una botiga de música i un punt de trobada rebel. Mig Barcelona el coneix. Ha rebutjat dues vegades la Medalla d'Or de la ciutat en temps d'Ada Colau. No és res de personal; simplement, té altres prioritats.

Text: Joan Carbonell / Fotos: Jordi Borràs

Lokal amb ‘k’ d’okupa’, de ‘punk’! No em puc creure que tu fossis ‘punk’ fa 30 anys, quan el vas fundar.

No em molesta! Al contrari! Estèticament no ho he sigut mai ‘punk’ per raons culturals. Ara, sí que m’identifico amb el ‘punk’ de la irreverència, de la idea de “fes-t’ho tu mateix”, de la cultura crítica. Com El Lokal sempre ha tingut una part molt ‘punk’, sempre hi hem tingut molta relació i hem fet moltes coses en comú. ‘Okupació’, música ‘punk’ i insubmissió eren un ‘pack’. Era estrany no trobar un ‘punk’ que no fos insubmís, ‘okupa’ o missatger, o fent feines alternatives. Contracultura i ‘punk’ són una part de la història d’aquesta ciutat que no s’ha considerat i que ha tingut molta importància.

Éreu dels pocs que resistíeu a la Barcelona del disseny, la “Barcelona posa’t guapa”. Als anys 90 i 2000 venir a El Lokal era una altra realitat...

Recordo que l’any 1992 venien els periodistes aquí a buscar opinions antiolimpíades. El fet que siguis un clàssic, que estiguis obert i al centre fa que siguis un referent per a tothom. Un dels punts forts d’El Lokal han estat les microhistòries. Per exemple, la gent de comarques que venia els dissabtes amb llistes de comandes fetes als pobles de cintes de K7, fanzins o revistes perquè només les trobaven aquí. Venia gent que volia ‘okupar’, altres que volien informació per aconseguir papers... Aquesta és una de les coses de les quals estic més orgullós: El Lokal és fiable, confiable i útil.

Després d’aquells anys ara s’ha generalitzat més el pensament crític i les alternatives que sempre ha defensat El Lokal. La societat demana aquestes veus. Creus que aquesta difusió és real o és pur espectacle?

El que ens ha d’interessar és el que hi ha per sota. El més espectacular no és necessàriament allò que ha de tenir més interès. Sempre passa una mica el mateix: els poders intenten fer negoci de tot, intenten controlar-ho i assimilar-ho. D’això te n’has d’escapar perquè pots acabar sent patètic. I per

sota de tot plegat hi ha moviments... Es tracta de mirar què està passant, donar suport, compartir. La lluita constant perquè la irreverència i la cultura crítica surtin a la llum i no quedin atrapades dins els marges del mercat és el gran debat. Aquí a El Lokal anem navegant i no hi ha fórmules; t'has d'adaptar contínuament.

“La no-violència es planteja com una qüestió d'ordre, però el referent de la no-violència en aquest país és el de l'anarquisme i la insubmissió”

L'assimilació d'allò que és alternatiu per al sistema és quelcom que es va repetint eternament. Com es pot trencar aquesta dinàmica?

No sempre ha de ser així. Per exemple, pel que fa a la música, grups com La Polla Records, Gatillazo o Fermin Muguruza, entre d'altres, s'han fet molt coneguts, però segueixen sent un referent radical. La qüestió és com continuar creant i guanyar-te la vida sense ser absorbit pel mercat? El carrer sempre manté una frescor que la indústria no té. Sempre és la indústria que copia del carrer i no al contrari. Aquí al Raval, al carrer hi ha de tot, des d'allò més caspós fins a l'última onada del 'hip-hop' que fan els joves del barri.

I com veus la cultura que promouen les institucions?

La “cultureta” és una de les coses que més m'indignen. Ni en la “nova política” ni en l'independentisme no hi ha un debat cultural. I això, tenint en compte que Catalunya, i concretament Barcelona, són molt riques culturalment. Tot això de què estem parlant aquí queda al marge d'aquestes polítiques. En canvi, per baix sí que hi ha un munt de debats i d'iniciatives. Dins el debat de la independència tinc la sensació que es dóna una proposta cultural molt feble. L'estigma d'allò català com una cosa molt 'light'. Des d'aquest punt de vista, la no-violència es planteja com una qüestió d'ordre i de bona educació. Però, si en aquest país existeix un referent de la no-violència, aquest és el de l'anarquisme i la insubmissió. S'ha d'entendre no només com una estratègia per quedar bé, sinó com una estratègia política. La gent s'hi troba bé actuant així, però està fent acció directa. No es tracta de ser ben educat perquè els catalans som gent d'ordre.

Sembla que hi ha hagut un canvi i els CDR i la iniciativa En Peu de Pau estan omplint de contingut polític aquestes pràctiques...

Sí, i tant. Però trobo que encara falta... No es fa prou visible. Hi ha una memòria per sota. Per exemple, aquí tothom fa assemblees. I, malgrat que l'independentisme com tota la política té un sentit dirigista, veus que en el dia a dia la gent fa una assemblea, ocupa el carrer i actua. Això ve d'una llarga tradició d'aquest poble que ha estat majoritària en molts moments. Això no s'oblida. Molts ho volen interpretar com quelcom nou, i això no és veritat. Tampoc és patrimoni només dels catalans. Però sí que aquí hi ha una trajectòria, una tradició d'acció directa no violenta que apareix de sobte. Per aquest motiu costa interpretar-ho i diuen tota mena de ximpleries: que si és un procés creat des del poder, que si és un procés revolucionari anticapitalista... Ni l'una cosa ni l'altra. El que més m'interessa a mi és la seva part popular, creativa, que no té un camí fet. Això no ho fa una avantguarda. No saps com ha succeït, però està allà.

Parlàvem amb el Fran d'un reinterès per l'anarquisme...

En Jesús Rodríguez, de la 'Directa', em va comentar que, quan publicuen alguna cosa sobre anarquisme, és un dels articles més llegits. És evident que hi ha un interès, possiblement ara més que abans. Quan es posen en qüestió les coses, apareixen aquesta mena d'idees. Quan el sistema

funciona, no hi ha interès per això.

M'imagino que ha estat difícil aguantar 30 anys des de l'autogestió i l'autonomia. Com us ho heu fet?

Aquí a El Lokal tenim un gran debat de com fer-nos presents, ser crítics i al mateix temps no quedar-nos al gueto ni ser assimilats pel poder. És un debat molt important i constant. Si no el tens present, caus en l'una banda o en l'altra. Crec que en el moment actual és un debat central que no es fa. Per exemple, veig que l'economia social i solidària (ESS) té un sentit clar, però amb la situació política i econòmica actual s'està potenciant des de les institucions. Com que la "nova política" no tenia prou gent per a temes econòmics i al mateix temps volien potenciar l'ESS, van fitxar membres de l'ESS. Aquesta entrada a la institució genera un problema: l'ESS es va ampliant i ampliant i queda enrere la qüestió de l'autogestió. Aquest debat no es dona. I, quan es dona, ja és massa tard i ja hi ha certa agressivitat perquè sembla una acusació. Aquí a El Lokal no hem teoritzat sobre el tema, però sí que hem volgut ser-hi per demostrar que és possible.

"Als moviments molts cops hi ha un doble discurs: d'una banda, contra el poder; de l'altra, m'aprofito de la institució"

I quin és el vostre model?

No acceptem cap subvenció. Generem diners a partir de la nostra activitat i anem fent. No és fàcil, però ens ha funcionat. Per aquesta raó, som un cas molt especial. I una altra qüestió: on queda l'economia alternativa i no legal dins l'ESS? Són mons que no treballen en comú. Des del meu punt de vista, això fa perdre molta riquesa i marca fronteres. Amb la nova política passa igual: "O estàs a la institució o estàs fora". Hi ha hagut un debat?

Creus que és possible estar a la institució i, simultàniament, també estar al carrer? Perquè sembla de vegades que no és possible...

Tens raó, no passa. Aquí hi fico a tots: els Comuns i la CUP, cadascú a la seva manera i amb diferents responsabilitats. Tu entres a la institució amb un criteri: "Jo surto dels moviments i vull canviar la institució. Amb nosaltres no serà igual". Després de 2 anys fem el balanç i veiem com la dinàmica de poder està aconseguint més presència que la dinàmica de canvi, de crítica. A mi m'interessaria fer aquest debat i no entenc per què encara no s'ha fet. Ho plantejaria de la manera següent: fa dos anys que hi som, posem sobre la taula pros i contres i fem-ho públicament, no de manera només interna. Això no es fa perquè no interessa. Jo crec que és un debat fonamental, perquè, segons com vagi aquesta aventura institucional, ens afectarà a tot el conjunt dels moviments. Davant d'aquesta situació nosaltres pensem que som poca gent i hem de prioritzar i, per tant, prioritzem allò no institucional. Ens diuen: "Per què no presenteu un projecte com a Lokal?". Nosaltres preferim donar suport a l'Àgora Juan Andrés, a la lluita contra els 'narcopisos', a l'autoorganització veïnal...

I no hi ha un punt d'autocrítica? No són els moviments de base els que haurien d'impulsar aquest debat? Promogut des de la institució, seria vàlid?

Sí, hi ha una autocrítica molt dura als moviments, ja que molts cops hi ha un doble discurs: d'una banda, un discurs contra el poder, i, de l'altra, m'aprofito de la institució. No crec tampoc que sigui una perversió. Hi ha qui pensa que són diners públics i que, per tant, hi tenim el mateix dret que qualsevol altre. Però, si vols tenir autonomia respecte a la institució, tot això és molt important. Els llibertaris tenim un avantatge per enfocar aquest debat, ja que les nostres idees i pràctiques ja

parteixen de l'autonomia i de la independència. També es veu que les qüestions ètiques queden darrere de les qüestions estratègiques. Un exemple d'això va ser l'esbrancada entre la CUP i els Comuns aquí a Barcelona, la qual anava més enllà de maneres de fer política i hi havia una lluita partidària. Això ens va fer mal a molts moviments de Barcelona. La gent que és dins d'aquests projectes no se n'adonen, però això es veu molt. Tot plegat, una llàstima, perquè les aliances àmplies funcionen molt bé.

Per què aquí al Raval teniu un Comitè de Defensa, oi?

Aquí n'hi ha dos i no és casual. Veig que el procés independentista aquí al barri no acaba de quallar. La meitat de la població del barri és d'origen immigrant i, per tant, ja se l'ha marginat d'aquest procés. Finalment, no van poder votar. En la consulta del 9-N van ser més oberts. L'1 d'octubre no va ser així, crec que per raons més legalistes i de prioritats. Si no poden ni votar ni dir-hi la seva, tu els estàs impedit la participació. Quan surt la idea del Comitè, el sector més cupaire en va fer un. Altra gent va decidir fer un Comitè de Defensa del Barri i de les Llibertats per implicar més gent que, de l'altra manera, no se sentien interpel·lats. Es va buscar sempre la unitat d'acció dels dos comitès però visibilitzant les diferències com un factor positiu. Així s'ha fet i crec que ha funcionat. Ara, també s'ha d'entendre que els barris són diferents. El Raval és diferent de Gràcia o de Sants. Qui no ho té en compte i se salta aquesta peculiaritat acaba fracassant. L'autoorganització continua; aquí és impossible, però pràctiques concretes i campanyes sí que funcionen.

Aquest barri és l'exemple de la Barcelona que no es rendeix mai. Persistent en la seva rebel·lia de voler viure...

És impossible representar políticament el Raval; respondre la pregunta "Qui mana aquí?". Totes les comunitats tenen la seva manera d'organitzar-se, algunes de les quals, de manera religiosa... Jo puc tenir el meu criteri respecte a això, però no puc obviar que ho fan així. Entre elles, les comunitats no es relacionen gaire, però hi ha moments en què es dona una certa unitat. Totes estan compostes per gent que ho passa malament, persones que tenen un sentit crític o rebel, i hi ha solidaritat. Quan Juan Andrés Benítez va morir en mans dels Mossos d'Esquadra, es va notar la trobada d'immigrants, prostitutes, comunitat gai, 'okupes'... Aquests no es posen mai en comú, i en aquest cas, sí. Molta gent del barri va sentir aquest fet com una cosa pròpia i es va mobilitzar. També ha passat amb el tema de la gentrificació en diverses ocasions.

"Al Raval es fa el discurs 'multiculti', però un xaval de família de fora serà vist com un possible delinqüent"

Parlant de la mort de Juan Andrés Benítez, com veus la neteja de cara que han viscut els Mossos amb els darrers esdeveniments?

Això és un 'paripé'. Aquells que estem al carrer cada dia sabem com actuen els Mossos. Ja ens agradaria que fos d'una altra manera; però, quan han de donar hòsties, les donen igual que la Guàrdia Civil o la Policia Nacional. El que passa ara és que hi ha un interès polític. Amb el 'cas Juan Andrés' es va veure molt clar. Com veuen el barri des de les institucions i les comissaries? "El Raval és un barri de delinqüents, ja se sap!". "Al Raval, si vas de bon rotllo, passen de tu, i ens hi juguem la vida". "El Raval és molt perillós"... i ja entres en una dinàmica difícil. Per exemple, els joves del barri, si tenen un bon mòbil, han de portar la factura de compra a sobre, perquè, si els para la policia, donaran per fet que l'aparell és robat. Aquí es fa el discurs "multiculti", però un xaval del barri que provingui de família de fora serà sempre un nouvingut, encara que hagi nascut aquí i parli un molt bon català. Serà vist com un possible delinqüent. Tornant a la teva pregunta: per exemple,

Joaquim Forn, conseller d'Interior cessat pel 155 i antic responsable de seguretat a l'Ajuntament de Barcelona... Ho sento molt que estigui a la presó, però ell va fer una defensa aferrissada del paper de la Guàrdia Urbana en el 'cas del 4-F'. No es poden fer aquests canvis d'un dia per l'altre, perquè és mentir.

Però els cossos de seguretat sempre actuen de manera incorrecta?

Ahir els 'narcos' volien tornar a ocupar un pis desallotjat per la policia. Els Mossos van tenir una actitud molt correcta amb els veïns, no ho nego. Possiblement, aquest canvi d'actitud té a veure amb el que està passant políticament. Però d'on venim? Quina és la base? Durant mesos, els veïns del barri hem estat intervenint, jugant-nos el físic. Després d'aquesta mobilització veïnal hi ha hagut un canvi. Abans, uns narcotraficants podien tenir un pis ocupat, passava un any i tot eren problemes legals. A nosaltres, que sabem com actuen normalment, ens fa molt mal aquest doble discurs. Ja ens agradaria que canviés el model de policia però aplaudint o donant flors no ho aconseguïeu; al contrari, estàs ratificant-los.

Quin model de seguretat seria possible?

És un altre debat molt interessant i que no es fa. Per exemple, a Mèxic, les comunitats indígenes han creat la policia comunitària. Que els passa allà? Que l'exèrcit, la policia i els narcotraficants actuen en comú per anar contra les comunitats. Han passat de la denúncia a crear policies comunitàries. Al cap d'algun temps, a les zones on hi ha policia comunitària hi ha més ordre que on no n'hi ha. Aquí al barri no es pot plantejar aquesta idea perquè la imatge que et ve al cap és la de les patrulles ciutadanes de neonazis. Per exemple, sobre el debat dels 'narcopisos' va sortir aquesta idea. Què és el que posa ordre? La comunitat. Si està organitzada, com a mínim pressionarà el model policial perquè ho tingui en compte. Si no està organitzada, depenem del poder. El cas d'Esther Quintana i la posterior prohibició de les pilotes de goma és un clar exemple de pressió i d'orgull. Encara que la Policia Nacional es va saltar la prohibició... aquí hi ha certa ingenuïtat de creure que a Catalunya serà diferent. Fins ara, les lleis catalanes, en general, han funcionat igual.

Ens parlaves dels 'narcopisos'. Quin és el problema?

Al Raval s'ha venut droga des de sempre. Ara es tracta de punts determinats del barri; no és com als anys 80 i 90, no és tan greu. S'han donat els ingredients perfectes: hi ha molts pisos buits en mans d'inversors estrangers, d'entitats financeres i de la SAREB. Les màfies tenen accés a aquesta informació i ocupen els pisos tant per rellogar-los com per vendre droga. Tot fruit també d'un augment del consum d'heroïna. Et pots trobar italians que vénen a Barcelona perquè allà la droga és més cara i n'està més penalitzat el consum, és a dir, que també es dona un turisme en aquest sentit. Tota aquesta venda de droga des dels pisos es fa d'una manera que trenca les normes mínimes que hi havia al barri. Per exemple, si venies droga, havies d'intentar no generar conflicte a l'escala i ser discret. Si no generava problemes, ningú se'n queixava. Ara passa a ser un problema perquè es ven i es consumeix a la mateixa escala i tenen actituds violentes. Estan fent la vida impossible als veïns i veïnes, que molts cops són gent gran que viu sola. Davant d'això, les institucions en alguns casos funcionen amb una rapidesa impressionant, i en altres casos, amb una lentitud desesperant. Com s'entén que tu denunciïs un pis i estigui un any venent droga cada dia i generant merders constantment? Uns diuen que es culpa de la Colau, uns altres dels jutges. Al final serà culpa del txa-txa-txa! N'estem farts i ens mobilitzem. I llavors comença un gran debat, la política de veritat. Com solucionem aquest 'marró' que tenim a sobre?

Parlàvem dels 'narcopisos'...

Ah, sí. Quan la gent s'activa, en casos com aquest, s'amplia la mobilització més enllà dels activistes de sempre. Es fan cassolades. Hi ha qui baixa al carrer a picar l'olla, la gent es troba i comencen a parlar. Pensa que les hem fet cada dia durant dos mesos i mig. En veure que la cosa funciona, els veïns i veïnes s'organitzen per carrers. D'altra banda, quan es donen conflictes d'aquest tipus, també apareixen discursos "garrulos". Són gent cansada que no necessàriament han de ser fatxes, tot i que de vegades coincideix. Però la gent veu que, si t'organitzes per carrers, la policia comença a intervenir-hi i es va replicant el model. Llavors es crea una campanya en comú de tots els carrers i apareix a la premsa. La gent ha tornat a comprovar que, si s'organitza i actua, aconsegueix pressionar l'administració. Crec que la regidora Gala Pin sempre ha vist amb bons ulls aquesta lluita; però, per molta bona voluntat que tingui, l'administració és superlenta, la justícia està col·lapsada...

"Si hi ha consciència i autoorganització, es troben solucions. Si no, depens de la "bona voluntat" del poder"

I com aconseguíu després de la intervenció de la policia que no torni a ser ocupat el pis?

Quan arriba la policia, la gent baixa al carrer i exigeix. Aleshores canvia la dinàmica. Surt a la premsa el problema, i les institucions, per por de quedar malament, miraculosament s'activen i hi tenen interès. La policia desallotja els pisos; però, si la propietat no fa res, el pis queda literalment obert i al cap de mitja hora la mateixa gent el torna a ocupar. Estem veient com les grans propietats passen totalment dels pisos que tenen buits al Raval. En aquests casos, fem el que hem fet sempre: que el pis sigui ocupat per gent amiga, per viure-hi, amb el suport del barri. Llavors reivindiquem aquests pisos per a lloguer social.

Realment us hi jugueu la pell...

Ahir van amenaçar-nos. Vam fer una alerta i van venir els Mossos. En definitiva, tornem a la idea d'abans, què és llei de vida: si hi ha consciència i autoorganització de la gent, trobes solucions. De l'altra manera és impossible: sempre depens de la "bona voluntat" del poder. A més a més, es fa comunitat i se sent orgull de barri. Quan vols institucionalitzar-ho, no funciona, però queda una xarxa per sota que gairebé segur s'activarà si és necessari. D'aquesta manera es trenquen tots els tòpics racistes, classistes... És molt important treballar aquesta xarxa. Ahir en l'acció de real·lotjament d'un 'narcopis', la noia que l'ocupava era mexicana i les veïnes deien "qué valiente, la chavala". Un altre veí l'ajudava soldant-li una barra de ferro. Això és ser "ravalero". La gent veu l'acció, que se l'estan jugant i s'enrotllen.

Des d'aquí a El Lokal s'ha coordinat el Comitè de Solidaritat amb la Rebel·lió Zapatista, que va ser importantíssim per difondre la lluita de les comunitats indígenes de Chiapas. Com vau connectar amb els zapatistes del sud de Mèxic?

Tot va començar gràcies a la Guiomar Rovira, companya de la revista anarquista 'La Lletre A'. Ella va viatjar a Mèxic i el dia 1 de gener de 1994, dia de l'aixecament zapatista, era a Chiapas. Parlo amb ella el 6 de gener i em diu que allò és increïble, el que havíem somniat sempre, i ens anima a fer un comitè. Es va crear una plataforma amb totes les ONG i nosaltres vam crear un comitè. Amb Virus Editorial vam publicar el llibre de la Guiomar '[Zapata vive](#)' i ens vam passar tot l'estiu fent presentacions. A Catalunya, a Barcelona especialment, el zapatisme va encaixar de seguida. La gent 'flipava'. Van anar més de 6.000 persones de tot Catalunya a Chiapas en campaments per la pau.

El zapatisme ha tingut una gran influència en tota una generació d'activistes...

Tota la generació actual de la política d'esquerres va veure's influenciada pel zapatisme. Gent com Ada Colau, David Fernández... Vam tenir un gran debat, potser una intuïció: no només estem donant suport a una rebel·lió, sinó que estem inspirant-nos per fer coses aquí a Europa. El zapatisme va impregnar tots els ambients, pobles i ciutats. Evidentment, va ser responsabilitat dels zapatistes, però sí que la vam encertar en acompanyar aquest procés perquè fos molt obert i eficaç. Semblava també una broma de la història: ara, aquí a Europa, apreníem dels indígenes d'Amèrica. Fins i tot el Parlament de Catalunya va donar suport a l'autonomia indígena. Vam aconseguir durant 15 anys quelcom d'espectacular: vam saber entendre el moment i es van crear unes xarxes autònomes i descentralitzades molt creatives. Quan aplicàvem polítiques zapatistes aquí, funcionaven! Tothom va aprendre molt de tot plegat. Els indígenes ens deien: "Si no vas a una assemblea dispost a canviar d'opinió, això no és una assemblea". Imagina't una assemblea de l'esquerra actual amb aquesta idea: seria impossible. Un altre exemple claríssim de la seva influència és l'ús de frases zapatistes per l'esquerra: "Anem lents perquè anem lluny" o "Manar obeïnt".

"El zapatisme i el barri són diferents formes del mateix: intentar construir respostes per la gent que està fotuda"

Finalment el comitè es va dissoldre de manera polèmica. Ens pots explicar què va passar?

Vam tenir un problema polític amb l'EZLN. Va sorgir a partir de la nostra implicació en la Comissió Civil Internacional d'Observació dels Drets Humans. Nosaltres vam apostar per actuar pels drets humans des de l'activisme i no des de les institucions. Vam anar a Mèxic a reunir-nos amb tots els implicats en el cas de vulneració dels drets humans i també amb les autoritats. Una foto nostra amb el governador Juan Sabines va ser qüestionada públicament; el seu govern era assassí. Nosaltres vam optar per reunir-nos amb ell per sentir la seva veu i poder denunciar la seva responsabilitat, així com sumar-nos a la lluita dels familiars, de la comunitat i dels moviments per aconseguir que alliberessin uns quants presos. El Subcomandante Marcos va fer una crítica molt dura a la comissió que va ser pública. Jo vaig respondre com a portaveu d'aquesta amb un article a 'La Jornada' en què defensava la nostra estratègia. I vam entendre que havíem de plegar. Molta gent vol saber els detalls d'aquesta crítica que es va personalitzar cap a la meva persona. Tenen dret a saber-ho, però també hi ha molt 'morbo'. Com a col·lectiu vam emetre un comunicat on s'assumia la responsabilitat col·lectiva del que havíem fet sempre i no només com una cosa personal meva. Vam decidir dissoldre'ns. Érem un col·lectiu de solidaritat amb la rebel·lió zapatista: si l'estructura zapatista havia perdut la confiança en la nostra feina, o acatàvem les seves directrius o ens dissolíem. No ens interessava la confrontació. Seguim creient en el gran valor de l'autoorganització de les comunitats i no volíem perjudicar la seva lluita.

Per acabar l'entrevista, pots recomanar-me un llibre?

Hi ha un llibre que hem publicat des d'El Lokal, que m'agrada molt, que es diu '[Catálogo de decisiones y fragilidades](#)', de Toni Álvaro. Es tracta de relats, amb un estil molt humà i proper, sobre gent que la vida els va col·locar en situacions límit i van reaccionar de manera heroica sense tenir-ne cap vocació. He plorat d'emoció amb les seves històries.

Potser t'hi veus identificat, amb alguna d'aquestes històries?

Notes que la gent de vegades et té un respecte per tot el que has fet i al cap i a la fi sóc una persona normal i corrent que la vida m'ha posat en un lloc i he intentat fer les coses bé, com fan milers de persones al seu respectiu ambient. No sabem la transcendència històrica que tindran els actes de cadascú. Qui ho sap! Per a mi, el zapatisme i el barri són diferents formes del mateix: de la rebel·lió

d'intentar construir mons i respostes davant de la gent que està fotuda. No creure't massa el teu paper és molt important. Per a mi, va ser una lliçó que vaig aprendre en aquell moment. No s'ha de personalitzar el que és global i s'ha d'entendre que passen aquestes coses. A mi m'agrada tornar a fer el dia a dia aquí, a El Lokal i al barri. No esperava ser un personatge històric. Per això és important com et situes, com et sents, com et relaciones per fer les coses. Fer les coses com tu les vols fer i no deixar-te endur per urgències històriques.